

Linnea2-konsortion yleiskokous

Aika: 6.4.2006 klo 10:00-12:50

Paikka: Helsinki, Unioninkatu 34, Helsingin yliopisto, Auditorium VII, 3. krs

Läsnä: Osallistujalista liitteenä

1. Kokouksen avaus

Konsortion puheenjohtaja Ari Muhonen avasi kokouksen.

2. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Kokouskutsu ja asialista olivat tulleet ajoissa. Läsnä oli 24 konsortion jäsenten edustajaa (liitteenä osallistujalista ja tarvittavat valtakirjat). Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Kokouksen puheenjohtajan valinta

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Ari Muhonen.

4. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

5. Ohjausryhmän kokoonpano

Helsingin yliopiston yleiskokousedustaja vaihtuu. Eeva Laurila jää virkavapaalle ja hänen tilalleen tulee Kaisa Sinikara. Eeva Laurila on ollut myös ohjausryhmän jäsen, joten hänen tilalleen on valittava uusi jäsen.

Esitys:

Ohjausryhmä esittää, että Helsingin yliopistoa edustava Kaisa Sinikara valitaan Eeva Laurilan tilalle ohjausryhmään.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys. Kaisa Sinikara valittiin ohjausryhmän jäseneksi Eeva Laurilan tilalle.

6. Endeavor-tilanne

Endeavor ei ole täyttänyt keväällä 2005 antamiaan lupauksia hyväksymisprosessista jäljellä olevien ongelmien korjaamisesta. Tälle vuodelle luvattu 20 % alennus tukimaksuista perustui siihen, että ohjelmistosta on puuttunut sopimuksessa luvattuja piirteitä ja että ongelmien korjaamiseen on kulunut liian pitkä aika. Endeavorin johdon mukaan lupaus alennuksesta liittyi strategiseen kumppanuuteen ja alennuksen edellytyksenä olisi ollut Unicode-version hyväksyminen ja siihen liitettyjen maksujen maksaminen. Unicode-versiossa edelleen jäljellä olevien skandinaavisten merkkien virheiden korjaamisessa ei ole

tapahtunut loppuvuoden 2005 jälkeen mitään edistystä. Keskustelut kaikista näistä korjauksista ovat pysähdyksissä. Myös version 5 testaaminen on jäissä, koska testipalvelimella olevia ongelmia ei ole korjattu.

Kansalliskirjasto on aloittanut vakavat keskustelut Endeavorin kanssa näistä Voyager-ongelmista, ENCompass-ongelmista sekä Endeavorin huonosta tukipalvelusta ja välinpitämättömyydestä annettujen lupauksen täyttämässä.

Esitys:

Keskustellaan Endeavor-tilanteesta ja mahdollisuuksista ratkaista kärjistynyt tilanne. Ensimmäisesti yritetään saada ongelmat Endeavorin kanssa ratkaistuksi myönteisellä tavalla. Mutta jos asiat eivät kehity selvästi parempaan suuntaan vuoden 2006 aikana, kansalliskirjasto ja ohjausryhmä ehdottavat esiselvityksen tekemistä muista vaihtoehdoista ja valmistautumista mahdolliseen järjestelmänvaihtoon.

Keskustelu:

Annu Jauhiainen kertoi edelleen, että viestiä vakavasta tilanteesta on viety myös Elsevierin johdolle, joka on luvannut ottaa asiat esille Endeavorin kanssa. Kansalliskirjaston Endeavorille lähettämä kirje on lisäksi mennyt tiedoksi muutamille muille Voyageria käyttäville kansalliskirjastoille. Endeavorin edustajat ovat tulossa Suomeen toukokuun lopussa ja sen neuvottelun tuloksista pitkälti riippuu miten asioissa seuraavaksi edetään.

Keskustelussa nostettiin esille seuraavia kysymyksiä, toteamuksia ja ehdotuksia:

- Miten ruotsalaisissa Voyager-kirjastoissa on suhtauduttu skandinaavisten merkkien virheisiin? Voisimmeko yhdistää voimat heidän kanssaan ja painostaa Endeavoria esim. panttaamalla maksuja yhteistuumiin? Entä voisimmeko maksaa tukimaksut laskemalla itse niihin 20 % alennuksen?
- Olisiko laitteistoprojektin synkronointi mahdollisen järjestelmävaihdon kanssa mahdollista? Näillä aikatauluilla ei, koska palvelin on uusittava viimeistään 2007. Mutta myös uuden laitteiston käyttöjärjestelmänä tulee olemaan Solaris, joka on paras alusta useimmille vakavasti otettaville kirjastojärjestelmille.
- Ehkä ei kannata odottaa tilanteen paranemista vuoden loppuun asti, vaan laittaa aikaraja esim. syksyn yleiskokoukseen, jolloin voitaisiin päättää jatkotoimista?
- Seuraavan Voyager-version (versio 5) testaaminen on kokouksen asialistan lähettämisen jälkeen hieman edistynyt. Todettiin, että pahimpaan jäljellä olevaan skandinaavisten merkkien virheeseen voidaan tehdä paikallinen korjaus. Vakavista virheistä jäljelle jää lainauksen suljettuja päiviä koskeva ongelma, joka tulee esille vain juhlapyhinä. Korjaukset saataisiin mm. Patron Update -ongelmaan ja sähköpostilla lähtevien viitteiden skandivirheisiin. Ehdotettiin, että versioon 5 päivitetäisiin heinäkuun lopussa. Tämä tulisi olemaan nopeampi kuin viime kesän päivitys Unicode-versioon. Päivitystä puoltaisi myös se, että Voyager versio 6.1 julkistetaan lähiaikoina, ja sen jälkeen Unicode-version tuki loppuu. Todettiin, että päivittämisessä sinänsä ei ole mitään ongelmaa, vaikka tilanne Endeavorin kanssa muuten onkin vaikea. Todennäköisesti CSC hoitaisi versiopäivityksen tällä kertaa.
- Suositeltiin juristin ottamista mukaan toukokuun neuvotteluun.

Päätös:

Päätettiin tutkia pohjoismaisten Voyager-kirjastojen tilanne ja mahdollinen yhteistyö niiden kanssa ennen Endeavor-neuvottelua. Selvitetään myös

voidaanko neuvotteluun saada mukaan juristi. Neuvottelun tulos on ratkaiseva seuraavien toimenpiteiden kannalta. Selvitetään kirjastojen Voyager-projektipäälliköiden ja henkilökunnan kanta esitettyyn heinäkuiseen versiopäivitykseen.

7. Kaukopalvelun ohjelmistotyöryhmän raportti (liite 1, pdf ja liite 2)

Esitys:

Ohjausryhmä esittää kaukopalvelun ohjelmistotyöryhmän suosituksen mukaisesti tarjouskilpailun käynnistämistä kaukopalvelusovelluksen hankkimiseksi.

Keskustelu:

Annu Jauhiainen esitteli kaukopalvelun ohjelmistotyöryhmän raportin (liite 1, pdf). Vuosi sitten asetettu työryhmä on tehtävänsä mukaisesti kartoittanut tarjolla olevia ohjelmistoja, laatinut alustavan RFP:n (liite 2) ja valmistellut tarjouskilpailua. Eri järjestelmiin tutustuttaessa tavoitteena oli ideoiden hakeminen ja perspektiivin saaminen RFP:n tekemiseen, ei järjestelmien arvioiminen. Tutustumisen kohteena oli kolme kansainvälistä "kärkinimeä" ja yksi kehitteillä oleva kotimainen vaihtoehto. Jos tarjouskilpailu päätetään käynnistää, RFP lähtee kirjastoille kommentoitavaksi ja täydennettäväksi. Työryhmä oli päätenyt suosittamaan yhteisen kaukopalveluohjelmiston hankintaa, jotta Suomessakin päästäisiin kaukopalvelun osalta kansainväliselle tasolle ja saataisiin laskusuunnassa olevat kaukopalveluluvut kääntymään nousuun.

Keskustelussa nostettiin esille seuraavia kysymyksiä, toteamuksia ja ehdotuksia:

- Kyse on dramaattisesti laskevasta toiminnosta. Tarvitaan kustannusarvio siitä, paljonko ohjelmiston hankintaan ja ylläpitoon menevällä rahalla loppujen lopuksi saadaan hyötyjä. Todettiin, että vasta kilpailutuksen jälkeen on mahdollista tehdä todellisia kustannuslaskelmia. Kuitenkin haluttaisiin ennen kilpailutusta tietää kuka maksaa ja mitä (kustannusten jakoperusteet). Esitettiin, että ohjelmiston kustannukset täytyisi voida rahoittaa kaukopalvelumaksuista saatavilla tuloilla.
- Kaukopalvelun tavoitteena on kokoelmien yhteiskäyttö, eikä sitä ole tarkoitus tyrehdyttää kustannuksiin vedoten.
- Voidaanko kaukopalveluohjelmisto kytkeä laitteistoprojektiin? Yleensä kaukopalveluohjelmistot eivät vaadi järeitä laitteita.
- Kaukopalvelun toimintapolitiikassa on siirryttävä asiakastoimisuuteen, muuten koko toiminto kuolee pois. Tarvitaan strateginen linjaus.
- Kuinka paljon etuja uudessa kaukopalveluohjelmistossa olisi verrattuna Voyagerin jo olemassa olevaan Universal Borrowing (UB) -toimintoon? Todettiin, että UB toimii vain Voyager-kirjastojen kesken, ja erillinen kaukopalvelusovellus edistäisi muidenkin kirjastosektoreiden kanssa toimimista. Vielä ei voida sanoa mitään siitä, miten kustannukset voitaisiin jakaa koko kirjastoverkon tasolla, mutta kansallinen lisenssi voisi olla joka tapauksessa tavoitteena.
- UB on epästandardi järjestelmä, tavoitteemme on kuitenkin hyödyntää standardeja.
- UB ei koske jäljenteitä. Pentti Vattulainen on selvittänyt elektronisten jäljenteiden toimittamista suoraan asiakkaille uuden tekijänoikeuslain kannalta, josta on ollut ristiriitaisia tulkintoja. Tällä hetkellä näyttää siltä, että toiminta olisi sallittua, mutta lopullista tulkintaa odotetaan vielä.
- Kaukopalvelun nykyinen väheneminen yliopistokirjastoissa johtuu osittain siitä, että kaukopalvelu on siirtynyt paljolti Varastokirjastoon, jonka antolainaus on jo 40 % yliopistokirjastojen

antolainauksesta. Siellä suositetaan kaikkia asiakastoimisuutta lisääviä ratkaisuja.

- ValtIT-ohjelmassa painotetaan sähköistä asiointia, joten kansallisen tason kaukopalvelujärjestelmä saisi varmasti tukea ministeriöstä. Voisiko ohjelmiston hankinnan lisätä tietohallintostrategiaan yhtenä toimenpide-esityksenä ja siten saada sille taloudellista tukea?
- Opetusministeriössä valmisteilla oleva kaikkia sektoreita koskeva kaukopalveluselvitys ei sulje pois sitä, ettemme voisi edetä Linnea2-konsortion hankkeessa. Siitä voisi olla ministeriön selvitykselle jopa hyötyä.
- Todettiin, että FinELib on romahduttanut kaukopalvelupyyntöjen määrän lehtiartikkeleiden osalta ja että kirjojen osalta esteenä on kaukopalvelun hinta. Tulisi päästä tilanteeseen, jossa hinta ei olisi este kokoelmien yhteiskäytölle.

Päätös:

Lähdetään valmistelevaan kilpailutusta keskustelussa esitettyjen varuumien kera. Kilpailutukseen jätetään optio kansallisesta tasosta.

8. AMK-kirjastotietokannat LINDAan?

Ammattikorkeakoulukirjastot ja kansalliskirjasto ovat aloittamassa neuvotteluja amk-kirjastojen tietokantojen liittämistä LINDAan. Konsortion kannalta ratkaistavia asioita ovat sopimus- ja kustannuskysymykset. Konsortion ostama Universal Catalogue (UC)-lisenssi pitäisi laajentaa kattamaan myös amk-kirjastot. Mikä olisi amk-kirjastojen LINDA-liittymismaksu konsortiolle? Amk-kirjastot olisivat jatkossa jakamassa yhteisluettelokustannuksia sekä ohjelmiston että laitteiston osalta, joten niiden maksuosuudet olisi määriteltävä.

Esitys:

Ohjausryhmä suhtautuu myönteisesti amk-kirjastojen tuloon LINDAan. Annetaan kansalliskirjastolle valtuudet jatkaa neuvotteluja ja tehdä esitys amk-kirjastojen LINDA-kustannuksista.

Keskustelu:

Opetusministeriön tavoitteena on laajentaa LINDA kansalliseksi yhteisluetteloksi, mitä tämä hanke tukee. Amk-kirjastojen osalta aikatauluksi on kaavailtu, että ensimmäiset pilotit (2-3 amk-kirjastoa) aloittaisivat syksyllä 2006. Amk-kirjastoista tulisi LINDAan vain uusi aineisto, ei vanhoja takautuvasti. Yhtenä edellytyksenä yhteistyölle on, että amk-kirjastojen luettelointi on laadullisesti yhtä hyvää kuin nykyisten LINDA-kirjastojen. Kustannusten osalta tulotaisiin noudattamaan samoja periaatteita kuin muidenkin liittännäiskirjastojen kohdalla, mutta ensin on määriteltävä se, mitä käytetään vertailukohtana maksuosuuksia määriteltäessä.

Tiedusteltiin suunnitelmia Linnea2- ja AMKIT-konsortioiden yhdistämisestä. Kun sama kysymys oli esillä aikanaan jo ennen AMKIT-konsortion perustamista, silloin päätettiin, että yhdistäminen tehdään "seuraavalla kierroksella".

Päätös:

Todettiin, että yhteisluettelon tarve on edelleen olemassa ja itse asiassa kasvaa edelleen, huolimatta tiedonhakuportaaleista ja muista uusista teknisistä ratkaisuista. Kansalliskirjastolle annettiin valtuutus jatkaa selvityksiä amk-kirjastojen tulemisesta LINDAan. Selvitysten pohjalta päätös liittymismaksuista ja maksuosuuksista tehdään ohjausryhmässä.

9. Konsortion varat ja budjetti (liite 3)

Esitys:

Hyväksytään raportti vuoden 2005 tuloista ja menoista sekä vuoden 2006 budjetti.

Keskustelu:

Laitteistomenoista johtuen konsortion varat olivat vuoden 2005 lopussa 14 000 euroa miinuksella. Vuoden 2006 budjetointi on vaikea, koska tuloista ja menoista ei ole vielä varmuutta. Esimerkiksi laitteistoprojektin aikataulu vaikuttaa tuloihin merkittävästi. Tämän hetkisen arvion mukaan tänä vuonna jäädytään noin 3000 euroa miinukselle, elleivät amk-kirjastojen mahdolliset UC-lisenssimaksut tai potentiaaliset tulot vanhojen laitteiden myynnistä tuo muutosta arviotuloihin. Todettiin, että varoissa tavoitteena on nollassa, ei varojen kartuttaminen. Kansalliskirjasto toimii vajeen osalta "pankkina".

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

10. Raportti järjestelmän toiminnasta ja kustannusten jakautumisesta (liite 4 ja liite 5)

Esitys:

Käsitellään kansalliskirjaston laatima raportti järjestelmän toiminnasta ja kustannusten jakautumisesta.

Keskustelu:

Raportti järjestelmän toiminnasta (liite 4) on tehty samalla mallilla kuin muinakin vuosina: osiot ovat käyttöönotto ja Linnea2-verkon laajeneminen, laitteisto, järjestelmän toimiminen ja kustannukset.

Vanhan mallin mukainen kustannustenjakotaulukko (liite 5) on myös samanlainen kuin viimeksi, lukuun ottamatta korjauksia, joita on tehty web-edustakoneiden tukimaksuihin ja CSC-maksuihin. Sun oli laskuttanut viime vuonna liikaa ja siitä saadaan hyvitys seuraavissa Sanni-laskuissa. Taulukko ei sisällä vuotta 2006, koska siitä ei vielä tiedetä mitään varmaa. Uusi kustannustenjakomalli, joka hyväksyttiin syksyllä 2005, aloittaa uuden taulukon syksyn 2006 yleiskokouksessa.

Päätös:

Raportti hyväksyttiin toteamuksella, että laitteisto- ja ylläpitomaksuja on saatava jollakin keinolla pienemmiksi.

11. Laitteistoprojekti / Esko Ala-Peijari

Sanni-palvelimen uudistamisprojekti on käynnistetty vuoden 2006 alussa. Samassa yhteydessä selvitetään muiden kirjastokonsortioiden laitteistojen päivitystarve sekä konsolidoinnin edut ja haitat. Laitteistoprojektin ohjausryhmä on ehdottanut selvitettäväksi myös vaihtoehtoa, jossa tarvittava laitteistokapasiteetti ja sen ylläpito hankittaisiin kokonaispalveluna ilman että laitteistoa omistettaisiin tai vuokrattaisiin.

Esitys:

Laitteistoprojektin ohjausryhmän puheenjohtaja Esko Ala-Peijari esittelee hankkeen tämänhetkisen tilanteen ja etenemissuunnitelmat.

Keskustelu:

Esko Ala-Peijari esitteli tilanteen esityksen mukaisesti. Selvityksessä on tultu siihen tulokseen että konsolidointi on sekä teknisesti että ylläpidon kannalta paras ratkaisu. Teknisen selvitystyön ohella on analysoitu palveluhankintaa, eli sitä että ylläpidon lisäksi myös laitteistokapasiteetti

ostettaisiin jatkossa palveluntarjoajalta. Tällöin palvelun ylläpitäjän maksu sisältäisi myös laitteistokulut. Ratkaisu poistaisi tarpeen pohtia konsolidointia, koska palveluntarjoaja vastaisi laitteistosta ja päättäisi, millaisella laitteella/laitteilla palvelut hoidetaan.

Konsultti Olavi Köngäs Netum Oy:stä tekee suppean selvityksen palvelunhankintakonseptista toukokuun loppuun mennessä. Opetusministeriö tukee selvitystä, koska se istuu ValtIT-ohjelmaan. Kun Köngäksen selvitys on valmis, voidaan päättää lähdetäänkö hankkimaan palvelua vai palvelinta, ja sen jälkeen jatkaa projektia asianmukaisella tavalla.

Keskustelussa nostettiin esille seuraavia kysymyksiä, toteamuksia ja ehdotuksia:

- ValtIT-ohjelmassakin todetaan, että organisaatioiden tulee keskittyä ydinosaamiseen. Järeiden palvelinlaitteistojen hankinta ja ylläpito eivät kuulu kirjastojen ydinosaamiseen.
- Konsolidoinnista ja/tai palvelunhankinnasta olisi hyvä olla linja selvillä kesään mennessä, ennen budjettineuvottelujen aloittamista.
- Voidaanko uskoa siihen, että kokonaispalvelu toimisi käytännössä niin hyvin kuin teoriassa? Laskisivatko kustannukset todella?
- Palvelukonseptissa konsortion liitännäisjäsenet muuttuisivat maksujen osalta varsinaisten jäsenten kanssa samanarvoisiksi.

Päätös:

Edetään projektin ohjausryhmän valitsemalla linjalla.

12. Ohjausryhmän raportti edellisestä toimintavuodesta (liite 6, pdf)

Esitys:

Käsitellään ohjausryhmän raportti kuluneen vuoden toiminnasta.

Päätös:

Raportti hyväksyttiin.

13. Toimintasuunnitelma vuodelle 2006 (liite 7, pdf)

Esitys:

Käsitellään vuoden 2006 toimintasuunnitelma.

Keskustelu:

Toimintasuunnitelmaan liittyen esitettiin kysymys ENCompass-järjestelmän tulevaisuudesta. Kansalliskirjasto ei enää suosittele ENCompassia yliopistoille avoimeksi julkaisuarkistoksi. Siihen tarkoitukseen sopivien open source -järjestelmien (DSpace, CDSware, E-prints) arviointi on parhaillaan käynnissä HYK:ssa. Muihin tarkoituksiin ENCompassia voidaan kyllä käyttää, mutta sitä ei markkinoida kirjastoille ennen kuin kaksi erittäin tärkeätä jo sopimuksessa luvattua piirrettä on kunnossa, eli kokoteksti-indeksointi ja SRW/SRU-rajapinta. Endeavor on vakuuttanut, että ohjelmiston kehitystyö on sille tärkeää, mutta ohjelmointityön laadussa on pahoja puutteita.

Ehdotettiin kokoelmakartan lisäämistä, mutta koska se tallennetaan ENCompassiin (se on ainoa digitaalisen kirjaston ohjelmistoista, joka tukee tarvittavaa standardia tällä hetkellä), todettiin, ettei se kuulu Linnea2-konsortion toimintasuunnitelmaan.

Shibboleth-kustannuksista todettiin, että ne eivät sisälly CSC-maksuihin vaan hoidetaan toistaiseksi erillissopimuksilla kirjastojen ja CSC:n kesken.

Päätös:

Toimintasuunnitelma hyväksyttiin.

14. Tiedotusasioita

Digitaalisen kirjaston palvelujen ohjausjärjestelmän kokoonpano saatiin valmiiksi 2005. Järjestelmää on valmisteltu kirjastosektorien yhteistyönä ja sen ryhmiin kuuluu edustajia eri sektoreilta. Ryhmien muistiot ja tarkempia tietoja löytyy ohjausjärjestelmän www-sivuilta:

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/digiohjaus.html>.

Endeavor-käyttäjärühmien kokoukset ovat tänä vuonna seuraavasti:

- EndUser kokoontuu Chicagossa huhtikuussa pääsiäisen jälkeen, 20.-22.4.2006.
- Triangelipäivät eli yhdistetyt FinEUG- ja FinSMUG-kokoukset pidetään Kuopiossa toukokuun puolivälissä, 17.-19.5.2006.
- E-EndUser on Edinburghissa elo-syyskuun vaihteessa, 31.8.-2.9.2006.

Periaatteena on ollut, että konsortion rahoista maksetaan korvauksia niille suomalaisille osallistujille, joilla on konferenssissa esitys tai muu virallinen tehtävä. Nyt korvauksia ei voida taloudellisen tilanteen vuoksi myöntää. Ohjausryhmä kehottaa kirjastoja kuitenkin lähettämään henkilökuntaa EndUseriin mahdollisuuksien mukaan.

15. Muut asiat

Syksyllä tarvitaan ylimääräinen yleiskokous. Päätettiin sen ajankohdaksi torstai 7.9.2006 klo 10-13.

16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:50.

Ari Muhonen
puheenjohtaja

Nanna Jokinen
sihteeri

